

Tranemo kommun

kommun@tranemo.se

Beslut för Grimsåsskolan

efter tillsyn i Tranemo kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tranemo kommun att senast den 29 maj 2018 vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Tranemo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Lärare anmäler till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen
- Ansvariga utreder elevers behov av särskilt stöd skyndsamt
- Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterar att Tranemo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 15 §, 10 kap. 15–20 §§ skollagen; 6 kap. 7 § och 9 kap. 20 § skolförordningen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och

riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg; Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kunskapskrav för grundskolans ämnen)

Åtgärder

- Rektorn säkerställer att lärarna utvärderar elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella kunskapskraven.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Tranemo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Elever i alla årskurser på skolan ges strukturerad studie- och yrkesvägledning.

Undervisning i svenska som andraspråk

Skolinspektionen konstaterar att Tranemo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 övergripande mål och riktlinjer, 3 Kursplaner)

Åtgärder

- Säkerställa att elever erbjuds undervisning i svenska som andraspråk om de bedöms ha behov av det.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Tranemo kommun en anmärkning.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Tranemo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande där även psykologen deltar.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i rutinerna kring arbetet med särskilt stöd. Under lång tid har skolan saknat tillgång till specialpedagogisk kompetens i arbetet med särskilt stöd. Detta har inneburit att elever som har behov av särskilt stöd inte har utretts och därmed eventuellt inte fått det särskilda stöd som de har behov av.

Vidare framkommer att det finns bristande rutiner när det gäller bedömning och betygsättning. Trots att det finns lärare som undervisar i ämnen där de saknar behörighet har det inte genomförts några insatser när det gäller bedömning och betygsättning.

Granskningen visar också att det finns brister i den studie- och yrkesvägledning som ges till Grimsåsskolans elever. Utredningen visar att det inte finns ett gemensamt och planerat arbete kring detta område och att studie- och yrkesvägledningen därmed är lärarberoende.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister när det gäller undervisning i svenska som andraspråk. Tillsynen visar att elevernas behov av undervisning i svenska som andraspråk inte kartläggs och bedöms i enlighet med författningarnas krav.

Slutligen har det framkommit brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete då detta arbete ännu inte är implementerat på skolan och att det i arbetet saknas psykologisk kompetens.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Enligt rektorn och lärarna har skolan saknat tillgång till specialpedagog under föregående läsår. Utredningar om särskilt stöd har därför inte kunnat genomföras och lärarna har istället arbetat intensivt med extra anpassningar. Bristen kan innebära ett försvårande för berörda elever att nå målen för utbildningen.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen ska ansvariga på skolan skyndsamt utreda elevens behov om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.¹

Av utredningen framgår att det finns bristande rutiner kring när extra anpassningar ska övergå till utredning om särskilt stöd. Enligt rektorn och lärarna hade endast en elev särskilt stöd föregående läsår. Samtidigt framkommer i intervjuer med lärarna exempel på enstaka elever som under en längre tid haft behov av särskilt stöd, men som ännu inte fått det stöd som de behöver. I dessa fall har utredningar precis påbörjats. Rektorn beskriver att lärarna arbetar intensivt med extra anpassningar och uppger att han uppmanat lärarna att i vissa fall lämna över ärenden till elevhälsoteamet i ett tidigare skede. Rektorn uppger att de har pratat om gränsen mellan extra anpassningar och särskilt stöd och att det är viktigt att en anmälan lämnas över till elevhälsoteamet så att ytterligare professioner kan medverka i arbetet med utredning och stöd.

Utredningen visar även att det saknats tillgång till elevhälsa, vilket har gjort att utredningar inte har kunnat genomföras och eventuella särskilda stödinsatser därmed inte satts in.

Elevhälsorepresentanter uppger att rutinen kring extra anpassningar och särskilt stöd fungerar så länge alla är på plats men att de har haft ett glapp i tillgång till elevhälsopersonal. De beskriver att en förklaring till att det endast var enstaka elever med särskilt stöd förra terminen och att det nu är ett flertal under utredning beror på att det inte funnits någon specialpedagog på skolan under ett års tid. Elevhälsorepresentanterna uppger att de från hösten har ett fullt elevhälsoteam.

Lärarna bekräftar att de inte haft tillgång till någon specialpedagog förra läsåret, vilket har lett till ett fokus på anpassningar och extra anpassningar. Den nuvarande specialpedagogen är enligt lärarna ute i verksamheten och bidrar med såväl handledning som aktiva åtgärder med elever. Dock framkommer i intervjun med elevhälsan att arbetet med att utreda elever för särskilt stöd är omfattande och tar lång tid. Specialpedagogen uppger att det i dagsläget finns drygt 30 ärenden med utredning om särskilt stöd som väntar på att behandlas av elevhälsoteamet. Ett arbete som hon beräknar kommer att ta upp till tre månader. Av skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2016-2017 framgår att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd behöver förbättras. Måluppfyllelsen för

¹ Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

eleverna i åk 3 och 6 har försämrats och rektorn gör analysen att andelen elever i behov av särskilt stöd har ökat och att de inte fullt ut lyckats göra de extra anpassningar som behövts.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Grimsåsskolan uppfyller inte de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten. Tranemo kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Bedömning och betygssättning

Utredningen visar att det finns bristande rutiner på skolan när det gäller bedömning och betygssättning. Trots att det finns lärare som undervisar i ämnen som de inte har behörighet i så har det inte genomförts några insatser när det gäller bedömning och betygssättning. Enligt Skolinspektionens bedömning visar utredningen att rektor i stor utsträckning överlämnat bedömning och betygssättning till skolans lärare utan att själv delta i processen. Viktigt är att rektor säkerställer lärarnas myndighetsutövning och ger dem den kompetensutveckling som behövs eftersom bedömning och betygssättning ska vara likvärdig.

Enligt skollagen ska betygssättningen byggas på en bedömning av de kunskaper som eleven inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen. Vid bedömningen ska elevens kunskaper i årskurs 6 ställas i relation till de kunskaper en elev ska ha uppnått vid betygstillfället i förhållande till kunskapskraven i årskurs 6.

När ett betyg sätts efter det att ett ämne avslutats ska betyget bestämmas med hjälp av bestämda kunskapskrav. Enligt läroplanen för grundskolan ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Rektorn har i skollagen ett utpekad ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättning.² Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtroga med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

I intervjun med lärarna framkommer att flera av dem undervisar i ämnen där de saknar behörighet, exempelvis bild, teknik och hem- och konsumentkunskap. Det finns lärare som uppger att de är osäkra på bedömningen i ämnen där de saknar behörighet. Bristande rutiner när det gäller bedömning och betygssättning bekräftas också av Skolinspektionens enkät där det genomsnittliga värdet för betyg och bedömning är 5,4 för Grimsåsskolans personal jämfört med 7,3 för resten av de granskade

² 3 kap 14 §

skolorna i enkätomgången. Frågorna som besvarats gäller huruvida det är tydligt hur bedömningen ska gå till, vilket stöd de får i bedömning och betygsättning samt samarbetet för likvärdig bedömning. Inga separata värden redovisas på grund av att antalet lärare är så lågt (9 lärare, vilket utgör 90 procent av den pedagogiska personalen).

Några särskilda insatser när det gäller bedömning och betygsättning har enligt rektorn inte gjorts på skolan. Visserligen framkommer i Grimsåsskolans kvalitetsanalys för 2016/2017 att lärarna deltar i kommunövergripande bedömningsdiskussioner i svenska, engelska och matematik. Bedömning och betygsättning diskuteras enligt rektor och lärarna även i arbetslaget på skolan. Dock framgår av lärarintervjun att alla lärare, t.ex. musikläraren och slöjdläraren, inte är med vid dessa diskussioner. Rektor och lärare uppger att de inte har uppmärksammat och analyserat betygsättningen i ämnen som slöjd, hem- och konsumentkunskap, teknik och bild, ämnen som enligt Skolverkets nationella statistik för 2015/2016 låg lägre jämfört med riket i årskurs 6. Rektor uppger att det saknas rutiner för att diskutera betyg och bedömning.

Rektorn beskriver att han inte varit involverad i någon rutin kring att se till att obehöriga lärare får stöd i bedömning och betygssättning. Rektor uppger även att han inte på något sätt diskuterar kunskapskraven med lärarna i dagsläget, men att han inte heller har nåtts av information om att det skulle ha funnits en osäkerhet hos lärarna. Rektor säger att betygsättning ska diskuteras i arbetslaget inför terminsbetygen men att det saknas rutiner för detta idag.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Grimsåsskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Tranemo kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Elevhälsan behöver arbeta förebyggande och hälsofrämjande

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Utredningen visar att detta arbete ännu inte är fullt ut implementerat i verksamheten och att psykolog inte deltar i arbetet.

Enligt 2 kap. 25 § skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av intervjuer med rektorn, lärare, elever och elevhälsa framgår att det först innevarande läsår finns tillgång till en samlad elevhälsa. Kuratorn och skolsköterskan uppger att de har en god samverkan och arbetar på att skapa en samlad elevhälsa som kan arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Detta bekräftas även av rektorn som uppger att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet håller på att implementeras på skolan.

Enligt kuratorn skulle hon behöva några timmar till i veckan för att kunna arbeta mer med dokumentation och handledning till personal. Skolsköterskan beskriver att hon arbetar med hälsosamtal och längre fram ska jobba på klass- och gruppnivå, men att detta inte har påbörjats än. Rektorn uppger att han är medveten om att skolsköterskan och kuratorn har begränsat med tid för att vara en del i det förebyggande arbetet, men säger att han ska se över resurserna, då arbetet med att förebygga kränkningar och arbeta förebyggande och hälsofrämjande lätt faller bort.

Av utredningen framkommer vidare att psykologen inte deltar i något förebyggande eller hälsofrämjande arbete. I intervju med elevhälsan uppges att psykolog hyrs in vid behov för enskilda utredningar. Enligt rektorn har psykologen också använts för observationer av enskilda elever. Dock framkommer i intervju med elevhälsan att psykologen ännu inte deltagit i elevhälsans möten eller på annat sätt varit en del i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Motivering till anmärkning som ingripande

Mot bakgrund av att det på skolan finns en samlad elevhälsoverksamhet som i dagsläget arbetar med att implementera ett förebyggande och hälsofrämjande arbete, bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och tilldelar Tranemo kommun en anmärkning.

Studie- och yrkesvägledningen brister

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Grimsåsskolan inte får en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser elevernas behov av vägledning inför deras framtida utbildnings- och yrkesval. Det finns i dagsläget inte något strukturerat arbete på skolan för att ge eleverna denna vägledning utan det är upp till respektive lärare att organisera arbetet. Det innebär enligt Skolinspektionens bedömning att eleverna på skolan riskerar att inte få det stöd de behöver för sina val inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. En tydlig yrkes- och studievägledning för eleverna kan bland annat bidra till att öka elevernas motivation för studier genom att kopplingen mellan arbetsliv och studier synliggörs.

Enligt 2 kap. 29 § kollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Rektorn och lärarna uppger i intervjuer att lärarna försöker ta upp studie- och yrkesvägledning inom ramen för undervisningen. De uppger dock att det inte sker på ett systematiserat och planerat sätt utan att det är upp till enskilda lärare att bestämma hur och i vilken omfattning de vill tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning. Lärarna berättar att det finns en studie- och

yrkesvägledare i kommunen men att de inte har något samarbete med den personen. Enligt rektorn sker det en begränsad studie- och yrkesvägledning och att lärarna försöker att ta upp yrken inom ramen för undervisningen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Grimsåsskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Tranemo kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övrig brist – undervisning i svenska som andraspråk

Elevers behov av undervisning i svenska som andraspråk bedöms inte i enlighet med författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elevernas behov av undervisning i svenska som andraspråk inte bedöms i enlighet med författningarnas krav. Utredningen visar att lärarna inte har en gemensam bild om hur bedömningen om huruvida en elev har behov av att läsa svenska som andraspråk ska genomföras. Det finns därmed en risk för att det finns elever som får en undervisning, och även en bedömning av sina kunskaper, utifrån en kursplan som inte är anpassad till elevens förutsättningar. Skolinspektionen vill tydliggöra att det alltid ska göras en individuell bedömning av om en elev har behov av svenska som andraspråk och att eleven under hela sin skolgång har rätt att läsa svenska som andraspråk om eleven bedöms behöva det.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet finns kursplaner för ämnena svenska respektive svenska som andraspråk. I 5 kap. 14 § skolförordningen anges att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andra språk för en elev.

Skolinspektionens utredning visar att det finns en risk att alla elever inte får undervisning utifrån rätt kursplan, avseende ämnena svenska respektive svenska som andraspråk. Enligt lärarna finns det elever i alla klasser som läser svenska som andraspråk. Undervisningen sker enligt dem på samma sätt, oavsett vilken kursplan eleverna läser efter. Lärarna uppger samtidigt att det råder en osäkerhet kring hur bedömningen görs när det gäller om en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk och därmed utifrån vilken kursplan elevernas kunskaper ska bedömas. Lärarna uppger att de frågat rektor och förvaltning om vad som gäller för undervisning i svenska som andraspråk men inte fått något tydligt svar. I intervju med rektorn framkommer att han inte har kännedom om hur många elever som läser svenska som andraspråk eller hur rutinerna ser ut när det gäller bedömning av elever som eventuellt ska läsa svenska som andraspråk.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Grimsåsskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Tranemo kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Beslutsfattare

Eva Lanteli
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om skolenheten

Fakta om Grimsåsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Grimsåsskolan i Tranemo kommun, som besöktes av Skolinspektionen den 11 och 12 oktober 2017.

Grimsåsskolan är en kommunal grundskola belägen i Tranemo kommun. Verksamheten i Grimsåsskolan leds av en rektor och omfattar skolformerna förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6 samt fritidshem. Vid tiden för inspektionsbesöket går 78 elever på skolan.

Måluppfyllelse

Årskurs 3

Av skolans redovisning för läsåret 2016/17 framgår att samtliga elever bedömdes nå kunskapskraven i ämnet svenska. I ämnet matematik och samhällsorienterande ämnen saknas uppgifter om bedömningen av elevernas måluppfyllelse. Avseende de naturorienterande ämnena framgår av skolans statistik att samtliga pojkar och 80 procent av flickorna bedömdes nå kunskapskraven läsåret 2016/17.

Årskurs 6

Av skolans redovisning för läsåret 2016/17 framgår att samtliga elever nådde kunskapskraven i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, musik och teknik. I ämnet slöjd nådde 100 procent av flickorna och 75 procent av pojkarna kunskapskraven. Lägst var resultatet i ämnet engelska där 50 procent av flickorna och 88 procent av pojkarna nådde kunskapskraven.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät vårterminen 2017 visar resultaten att majoriteten av de svarande anser att skolan är trygg. Enligt enkätresultatet för elever i åk 5 får påståendet *Jag känner mig trygg i skolan* ett medelvärde på 9,4 att jämföra med 8,3 för samtliga medverkande skolenheter.

Även när det gäller studiero visar resultaten att elever och personal är nöjda. Enligt enkätresultatet för elever i åk 5 får påståendet *Jag har studiero på lektionerna* ett medelvärde på 8,3 att jämföra med 6,3 för samtliga medverkande skolenheter. I personalenkäten får studiero ett medelvärde på 7,9 vilket ligger högre än medelvärdet för samtliga medverkande skolenheter som har 7,0.